

МЕХАНІЗМ ЕКОНОМІЧНИХ САНКЦІЙ США ПРОТИ КУБИ

Шворак Л.О.

к.е.н., асистент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Т.Шевченка

Конфлікт між Гаваною та Вашингтоном тривав понад 50 років. Після революції 1959 р., яка привела до влади брата Рауля Кастро - Фіделя, стосунки між Вашингтоном і Гаваною загострились. А під час "холодної війни" країни розірвали дипломатичні відносини між собою. У 1982 р. США внесли Кубу до списку країн, які підтримують міжнародний тероризм. Тоді Білий дім заявив, що кубинський уряд намагався "сприяти збройній революції в Латинській Америці за допомогою організацій, які використовують терористичні методи". У зв'язку з цим Гавана позбулася економічної допомоги з боку США, а також ускладнився її доступ до кредитів Світового банку та інших міжнародних інституцій.

Економічне ембарго США щодо Куби почало оформлятися з 1960 р. Таким чином Вашингтон відповів на примусову націоналізацію Кубою нафтопереробних заводів, що належали громадянам Сполучених Штатів (вона була проведена без виплати компенсацій). Ембарго стало повноцінною блокадою. За його умовами, громадянам Сполучених Штатів і американським компаніям заборонялася торгівля з Кубою і здійснення грошових переказів. Відвідування Куби також стало для американців незаконним. Нарешті, Сполучені Штати заборонили кубинський імпорт, за винятком продовольства і медикаментів. У 2016 р. офіційні представники Куби виступили із заявою що за весь період дії ембарго США збитки Куби становили 126 млрд. дол.

У грудні 2014 р. Сполучені Штати заявили про намір відновити дипломатичні відносини з Кубою, які були розірвані у 1961 р. З моменту настання розрядки частину обмежень було вже знято. Наприклад, оголошені наприкінці грудня 2014 р. включали дозвіл для громадян США на відвідування Куби.

У 2015 р. міністерство торгівлі США в офіційному порядку ослабило санкційний режим відносно Куби. У відповідності до рішенням відомства, громадяни США, зокрема, отримали змогу використовувати на Кубі кредитні карти, а американські компанії - експортувати різну комп'ютерну та іншу техніку. Фінансові установи США отримали дозвіл на відкриття

рахунків на Кубі для полегшення проведення дозволених транзакцій. Також було підвищено верхній ліміт для сум грошових переказів з США на Кубу з 500 до 2 тис. дол. США. Крім того, американці отримали змогу вивозити з Куби товари на суму 400 дол. із збереженням ліміту в 100 дол. на алкоголь та сигари. Послаблення торкнулися і отримання дозволів для поїздок на Кубу, проте заборона на візит до країни в туристичних цілях залишилась в силі.

Ймовірні зміни у структурі торгівлі США та Куби внаслідок усунення санкцій проаналізувала Комісія з міжнародної торгівлі США. Для розрахунків представники Комісії використали гравітаційну модель та дані про торгівлю країн у 2005-2015 рр. За результатами дослідження, серед секторів економіки США, які виграють від зняття санкцій проти Куби є сільське господарство, послуги та сектор промисловості. Дослідження показує, що ефекти для сільського господарства довгострокові і можуть бути досягнуті у найближчому майбутньому в той час як промисловість та сектор послуг США скоріш за все зможуть відчувати зростання експорту до Куби лише у довгостроковій перспективі [2].

У 2014 р. США заявляла про ймовірне збільшення взаємної торгівлі країн з Кубою до 6 млрд. дол. Таке збільшення мало відбутись внаслідок зміни курсу економічної політики країн. Однак за даними U.S. Census Bureau за 2 роки (2014-2016 рр.) США експортувало до Куби товарів на суму лише 380 млн. дол. Відсутність значного прогресу у збільшенні обсягів експорту США можна пояснити рядом бюрократичних процедур, зокрема пов'язаним з процесом отримання ліцензій на ведення бізнесу, з яким підприємці з США стикаються на Кубі [1].

У 2016 р. США була одним з основних постачальників продуктів харчування та сільськогосподарської продукції до Куби. Крім того, США експортують до Куби значні обсяги ліків та медичних виробів. Обсяг грошових переказів з США до Куби у 2016 р. становив 3 млрд. дол. і відіграв важливу роль в економіці Куби. За час дії санкцій, з Куби емігрувало більше 2 млн. осіб, 86% з яких переїхали до США.

Економічне ембарго США мало значний вплив на структуру торгівлі Куби. У 2016 р. 30% зовнішньої торгівлі країни було з Європейським Союзом. Три основних експортних партнера Куби - ЄС, Росія та Венесуела. Куба переважно експортує цукор, нікель, тютюн, ліки та продукти риболовлі. Куба в основному імпортує мінеральні палива та мазут, машини, електричне та електронне обладнання, зернові культури та транспортні засоби. Країна прагне збільшити місцеву продукцію та, таким чином, скоротити імпортний рахунок [3].

Незважаючи на ініціативи про покращення стосунків з США, економічне ембарго США щодо Куби продовжує діяти. Символічним

початком експорту Куби до США стала угода про постачання 40 тонн деревного вугілля на суму 17 тисяч доларів, яку підписали кубинські компанії CubaExport та Coabana Trading 5 січня 2017 р. Угода стала можливою завдяки президентським указам Барака Обами.

2017 р. знову відзначився погіршенням дипломатичних та економічних відносин США та Куби. У червні 2017 р. Д. Трамп скасував односторонню угоду адміністрації Б.Обами з Кубою. У його заяві йшлося про те, що ембарго США щодо Куби буде збережено, туризм з США на Кубу буде заборонений. При цьому круїзи американських компаній з заходом на Кубу збережуться, але і в цій сфері буде більше обмежень. У вересні 2017 р. президент США Д.Трамп підписав меморандум, відповідно до якого санкції проти Куби продовжено до 2018 р. У вересні 2018 р. Д.Трамп видав указ про збереження ембарго по відношенню до Куби ще на рік (до вересня 2019 р.) з подальшою можливістю пом'якшити санкції. Однак вже в листопаді 2018 р. Держдепартамент США анонсував посилення санкцій США по відношенню до Куби. З 15 листопада 2018 р. Держдепартамент США включив 26 юридичних осіб Куби до обмежувального списку. З особами, що належать до цього санкційного списку громадянам США заборонено здійснювати будь-які прямі фінансові транзакції. Такі дії США пояснює поселенням заходів безпеки і намаганням перешкодити залученню коштів кубинськими військовими, розвідкою та службою безпеки. До останнього списку санкцій, крім Куби, потрапили також Венесуела та Нікарагуа.

В цілому стосунки США та Куби останнім часом характеризуються турбулентністю. Дослідження доводять ефективність скасування санкцій для економік обох країн. В той же час така ефективність не може бути досягнута через ряд бюрократичних ускладнень з боку Куби та непослідовність зовнішньоекономічної політики з боку США.

Література:

1. U.S. Diplomacy of State Diplomacy in Action. U.S. Relations With Cuba: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usitc.gov/publications/332/pub4597.pdf>;
2. Overview of Cuban Imports of Goods and Services and Effects of U.S. Restrictions. United States International Trade Commission : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usitc.gov/publications/332/pub4597.pdf>;
3. Cuba: Economic and Political Overview : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/cuba/trade-profile>;

4. Cuba's Economic Reintegration Begin with the International Financial Institutions : [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://publications.atlanticcouncil.org/uscuba//CUBAIFI_0709_DP.pdf